

LIBERTATEA

FOAIE PENTRU POPOR
Director: Pr. IOAN MOȚA

PREȚUL DE ABONAMENT:
Pe 1 an 120 lei; pe 1/2 60 lei; pe 1/4 30

Redacția și Administrația:
ORĂȘTIE (jud. Hunedoarei)

APARE JOIA
Redactor resp.: Dr. ION I. MOȚA

Din pildele altora. Numărul studenților la Paris și la București.

Așa știam, că în orașele țării celor mai înaintate, se găsește cel mai mare număr de studenți, veniți din toate părțile lumii. La Paris, la Londra, la Berlin, și până înainte de război și la Viena, mergeau toamna roiturile de studenți, ca la noi rîndunelele primăvara.

Iar în orașele țării mai mici, numărul studenților e neasămănat mai mic.

Iaca de ce, ne miră, ne uimește chiar, când cetim câți studenți are azi Parisul, acest oraș „al luminei“ de pe glob, și câți are — Bucureștiul. Toată lumea va afla de lucru prea firesc, ca Parisul să aibă de 3—4 ori mai mulți ca Bucureștiul. Dar iată ce arată foile cercetătoare a lucrului:

La Paris au fost înscrși în anul de față 24.500 de tineri studenți, și 9200 de studente.

La București încă au fost înscrși peste 20.000 de studenți! Așa că, — dacă n'ar da fetele număr așa de mare la Paris, apoi încolo numărul studenților la București se apropie de cel al celor dela Paris!

Dar când îți dai sama că Francezii sunt 40 milioane și noi abia 18, — și ținând seamă de câți studenți dau cele 18 milioane de Români, ar fi firesc, Francezii să dea ei singuri vre-o 40 mii de studenți. Iar având în vedere că între 25.000 de studenți și 9000 studente dela Paris, vre-o 10.000 sunt din alte țări, — urmează, că Francezii la 40 milioane de locuitori, dau numai vre-o 23—24 mii de studenți, pe când Românii la 18 milioane, peste 20.000, — ceea-ce înseamnă că *Românii dau de două ori așa de mulți studenți dintre fiii lor, pe câți Francezii!*

Este acesta un bine și — un rău! Francezii nu dau așa de mare număr de studenți, adecă de tineri ce vor să trăiască numai după știința de carte, pentru-că, ai lor jumătate din fiii cari sfârșesc Liceul, nu se duc la Universitate, ci — trec pe carierele practice, aducătoare, roditoare chiar mai bine decât cartea: la negoț, la industrie, la întreprinderi lucrătoare de tot felul. La noi se crede că un negustor trebuie să fie un om mai simplu, cu puțină carte, cu câteva clase de Gimnaziu. Tiner cu Liceul, nu se duce la „negoț“...

La Francezi nu e așa. Acolo negustorii sunt oameni cu știință frumoasă. Aproape se rușinează negus-

torul care nu a terminat Liceul și nu are și bacalaureatul...

Da, căci el știe că — *știința e și ea un capital* (părtașie) de mare preț! Cu cât vei fi negustor mai cu știință, cu atât vei putea ținea pept mai cu izbândă în concurența (întrecerea) pe piețele lumii. Cel fără de știință rămâne un biet codaș, vânzător neînsemnat. El nu se poate avânta în lupta lumii mari cu negoțul său, *pentru puținătatea științei lui!* De aceea în Franța și în coloniile ei întinse (țări străine și depărtate ținute sub stăpânirea sa), negoțul e aproape în mâinile meșterilor și pricepuților negustori francezi, — și rar Jidan de se poate vâri și susținea printre ei!

Urmarea e, că familiile franceze nu-și împing copiii numai la Universități, umplând apoi ulițele de oameni cu carte și fără pâne, ci de cu vreme și-i împart: câți la carte, pe atâta la ocupațiunile (deprinderile) cele lucrătoare și de frumoși bani aducătoare!

Urmareu e, că la ei este totdeauna mulțumire, și în păturile înalte ale învățaților, și în cele de mijloc, ca și la cele de jos.

Noi nu suntem deloc cei mai minunați și înțelepți oameni din lume, când dăm dintre noi de două ori de mulți studenți, ca Francezii la același număr de locuitori, — iar pe celelalte tărîmuri de viața, în negoț, în industrie, în marile întreprinderi în meserii, — *lipsim cu totul!* Acesta e mai curând semn de nepricepere, decât de înțelepciune... Căci marile isvoare de bogăție ale țării, le lăsăm în chip prostesc străinilor...

Să învățăm ce e bun dela cari vedem că fac mai bine ca noi!..

Ce e cu Crucea de pe mormântul „Eroului Necunoscut“?

Am scris în numărul nostru de Crăciun: „*Ce lipsește Mormântului Eroului Necunoscut?*“ — li lipsește Crucea. L'au pus ziditorii aceluia Mormânt cu adânc și sfânt tâlc, tot felul de podoabe, numai o sfântă cruce nu!

„Asociația studenților creștini“ au cerut din adunările dela 1 Dec. să se pună pe acel mormânt și sf. Cruce. La asta tinerii luptători din „Garda de Fier“ au răspuns, că ei au și făcut o Cruce pentru acel Mormânt, o țin numai 6 săptămâni într'o sf. biserică spre sfințire, și apoi o vor pune.

Acum aceșii luptători creștini au dat de știre, că la 24 Ianuarie (ziua „Unirii“) — o vor pune!

Li s'a dat însă de știre dela Ministerul de Interne, că — nu li se dă voie s'o pună, căci au pus scrisoare pe ea, că de cine e pusă.

Tinerii gardiști au răspuns că iau scrisoarea, și lasă crucea fără nici o scrisoare...

Li s'a răspuns că — nici așa nu li se dă voie, căci numai Regele și guvernul au drept a face „schimbări“ la acel Mormânt.

Gardiștii au răspuns foarte frumos, prin glasul deputatului lor Stelescu, student și d-sa, că ei nu fac

„schimbări“ la mormânt, ci li înțelegesc cu aceea ce alții au uitat (poate cu voia) a-i pune dela început. Să afle toată lumea, au spus luptătorii creștini, că — *la 24 Ian. noi punem Crucea pe Mormântul Eroului Necunoscut!*

Pe când încheem foaia nu știm ce s'a întâmplat. Opritu-i-a poliția ori nu? Și ei ce au făcut?

În numărul viitor dăm știre cum și ce s'a petrecut, și dăm și scrisoarea lămuritoare a deputatului gardist Stelescu.

Un proces răsunător și foarte păgubitor. — Pentru țară, și pentru Tronul ei. — Procesul profesorului Forțu.

De-o săptămână și mai bine, țara e involburată de zvoana răsunătoare a unui nou proces, care, de se va ținea, va întrece în vuet și uimire, și vestitele procese studențești, și toate procesele cele cu înfățișare de luptă dată pentru binele neamului și a țării noastre.

Un profesor de seamă din București, dela Liceul „Gh. Lazar“, Grigore Forțu, a început mai demult, dar mai ales din toamna trecută încoace, a scrie tot mai răzvrătit, tot mai aprins, despre lucrurile slabe ce se petrec în cercurile cele înalte conducătoare din țară, și chiar, sau mai ales, în jurul Tronului țării.

Profesorul Forțu a scris despre aceste lucruri în o foaie din București, „Drum nou“, în luna Octobrie a. tr.; a ținut și o vorbire la o Adunare obștească în sala „Ileana“; apoi cele vorbite le-a tipărit în luna Decembrie într'o altă foaie.

Și fiindcă dorea și dorește, ca tot mai multă lume să iee știre și să-și arate nemulțumirea cu stările păcătoase de cari d-sa se răsvrătește, acum în Ianuarie, în 15, a ținut o nouă adunare în București, strigându-și revolta sufletească împotriva acelor lucruri slabe. El vorbește grozav de mult rău de guvernele țării noastre și de M. S. Regele!

Văzând neastâmpărul omului, deregătoriile în drept au pășit la mijloc, și, după adunarea dela 15 Ian., poliția, din

a cui poruncă nu se știe, a mers într'o dimineață la profesor acasă, pe când încă nici nu era sculat, și, făcând ceva cercetare prin casa lui după gazete și scrisori în legătură cu cele vorbite și tipărite, aflând câte ceva din ce căuta, l'a vestit că — *e arestat!* Să-i urmeze îndată pe oamenii poliției! Abia l'au lăsat să se îmbrace, nici nu l'au lăsat să se spele bine și să iee o cafea, — ci așa, la repezeală, l'au ridicat din casa sa și l'au dus la poliție. Aci, după ce l'a ascultat, mai mult de formă, cât de trebuință, l'au trimis la Judecătorul de instrucție (cu cercetările) a Tribunalului. — Judecătorul, care se vede că era dinainte înștiințat de ce-i vine și de ce e vorba, fiind de față și Procurorul, l'a ascultat asupra capetelor de învinuire ce s'au ridicat asupra sa, și ca încheere, la propunerea Procurorului, l'a declarat „*arestat!*“ și l'a trimis la Văcărești, — vestita închisoare a Bucureștilor, unde au fost închiși și studenții, în marile lor procese.

Când a auzit ce i se face, profesorul Forțu, a spus judecătorului și celor din jurul său:

— Mă bucur că sunt arestat! Pășesc cu mândrie pragul temniței. Căci mi se dă prilej să dau la lumina zilei tot ce mă frământă și mă tulbură, pe mine ca și pe milioane de Români. — și ce strig eu de multă vreme, fără a fi auzit de ajuns!

Vina ce i se impută pro-

fesorului Forțu, e, că prin cele vorbite și scrise, a adus *adâncă vătămare persoanei Maestății Sale Regelui*, pe care îl învinuiește de lucruri urâte.

Motărirea judecătorului de instrucție și a procurorului, a fost înaintată așazisei Tribunalului (unei comisii de judecători însărcinați a judeca dacă hotărîrea judecătorului de instrucție e cu temei și poate fi întărită și de Tribunal, sau nu). Și și statul județelor Tribunalului a dat întărire hotărîrii de a fi arestat profesorul Forțu.

Dar peste hotărîrea Tribunalului are cuvânt Camera de punere sub acuzare stând din judecători dela „Curtea de Apel”, judecători mai înalți. Dar Camera de Apel, luând în desbatere recursul profesorului Forțu împotriva arestării, — a aflat că arestarea e fără cale, fără îndreptățire și a poruncit ca profesorul să fie pus îndată pe picior liber!

„Pentru-că, — a spus Camera, — tu, procurorule, nici macar nu arăți în scrisoarea de învinuire, că *ce a scris* sau ce a vorbit învinuitul, ca dovadă că are vină?”

Atunci procurorul s'a dus la Tribunal, și a făcut îndată altă Scrisoare de acuză (de învinuire) a profesorului urmărit, cerând Judecătorului de instrucție să dea acum pe temeiul acestei Scrisori noi, hotărîrea de trimitere a lui în închisoare la Văcărești. Că acum spune, arată, ce a scris și ce a vorbit Forțu despre Rege!

Și Judecătorul la cererea Procurorului, a dat poruncă nouă de punere în arest. Hotărîrea s'a supus de nou chibzuirii Tribunalului. Și acesta, ca și de rândul întâi, a hotărît: la Văcărești! — S'a dus iară pricina la Camera de punere sub acuzare, care stă din judecători dela Curtea de Apel (mai presus de Tribunal), — și aceștia *iară au nimic* hotărîrea Tribunalului și l'au pus pe picior liber pe profesor.

Așa el astăzi este liber, dar ținut în urmărire judecătorească, și va fi chemat în judecată pentru ce a vorbit și ce a scris.

Ce a spus și a scris Forțu?

Fiindcă și cetitorii noștri din popor așteaptă cu drept cuvânt, să știe și ei, despre ce e vorba aci, de s'a făcut atâta sfară 'n țară în jurul profesorului Forțu, — ca foaie ce nu voim să ținem legați ochii cetitorilor noștri, nici urechile lor înfundate de către ce se petrece în lumea mare și sus pusă în viața statului nostru, — iaca spunem pe scurt, și

cu multă neplăcere, despre ce este vorba:

Forțu nu a descoperit ceva nou, nimic nou, — ci atâta doară, că — n'a vrut să mai tacă asupra unor lucruri de nimic, despre cari se vorbește azi prin țară. Mai ales la orașe vorbesc și copiii, ciripesc și vrăbiile, despre aceste lucruri. Iaca despre ce:

De o vreme a început să aibă la Curtea noastră regală înfrîngere și putere supărător de mare, o familie blăstămată de jidani, a evreului „Lupescu” — Wolff, — care prin apucături și lingușeli diavolești, și-a știut câștiga acolo legături cari sunt în multe privințe hotărîtoare chiar și în treburi de obște de ale țării! Se spune, că azi, chiar bărbați politici români, cari vor să ajungă la ce vor pe treptele puterii în stat, se duc întâi la jidoavca cea cu farmece din familia Lupească, și aceea dă cu farmecele și scoate din căldare pe cel doritor de mărire, schimbat și mărit, cum nici mamă-s'a nu l'a visat. Vezi săcățuri (ca Pangal și alții,) la dreapta Ministrilor și câteodată trecând par'că înaintea lor...

Și în umblarea cu averea țării, se simte rușinos de tare, mâna jidăncuței, care pune lucrurile la cale pentru — neamul ei, — firește spre paguba neamului susținător de stat... Pildă? Banca Marmorosch-Blank, care, când era să cadă, i-s'a pus la îndemână punga statului (sub Argetoianu, om de casă la jidoavca!), vârsându-se nu milioane, ci miliarde, pentru a sprijini putregaiul dela acea bancă, putregai ce era așa de mare, încât capul băncii, Aristide Blank, dase de știre că se împușcă! Dar iute i-a venit vorba „bună” de sus, dela cei ajunși tari pe la Curte: Nu te împușca, Aristiduță, pu-iule pistriiule, că te scap eu! Și ca să-l scape și să-i refacă Banca, sau cel puțin banda care a prăpădit banca, s'a făcut noua „Societate” (ortăcie) evreiască zisă „Discom”, cea care are împărțirea și vinderea tutunului în țară, vindere care o făcea pân'aci Ministerul de Finanțe, și ce se câștiga din ea, era a Statului! Acum s'a dat cărdășiei evreești zisă „Discom” care aduce falșilor dela banca Blank *peste 200 de milioane Lei pe an!* Acelea nu-i erau bune *statului*, în marile lui nevoi de azi, ci s'au dat ca să umplă buzunare largi, fără fund, alui Aristide... Pentru ce oare? Pentru că, se spune, și el a ajutat pe cineva când era în lipsă pe undeva!.. Ghici ghicitoarea mea...

Nu-i adevărat? O, dar cât e de adevărat! Doar întâia li-

citație pentru împărțirea aceea a tutunului, a câștigat'o o ortăcie de Români, chiar ar deleni, cari se mulțumeau cu puțin: cu 9 la sută din prețul tutunului vândut. Coperind marile cheltueli, le rămânea ceva și lor, — încolo era folosul statului. Văzând jidani cari râvneau ei la acest câștig, au pus în mișcare cercul fermecat, cu putere acolo pe unde știm toți, și mânuța jidăncuței a făcut pe cine putea să mai schimbe lucrurile, să întrevie ca să se schimbe: Să nu se dea acel câștig Românilor, ci să se nimicească licitația legiuită, și întreprinderea să se dea, în afară de lege, prin simplu jurnal al Conziliului de ministri, lui „Discom” (înțelege lui Aristid Blank și banda lui de falșiți). Și nu cu 9 la sută, cu cât se mulțumeau Români, ci învindu-i-se lui, numai pentru că e Jidan și cu legături puternice până nu știm cât de sus, 13 $\frac{1}{2}$ percente din vânzare, — adică cu 4 $\frac{1}{2}$ percente mai mult decât au cerut cinstiții Români! — Și azi e plină țara de automobile frumoase, pe cari e scris cu litere de aur „Discom” și în cari se plimbă aproape numai jidani goi, câștigând așa pe ușor, sutele de milioane ce puteau fi ale statului!

Și apoi alte și alte „afaceri” mari de acestea, se fac de-o vreme încoace tot mai obraznic pe spinarea statului, în folosul familiei de Jidani, tari și mari acolo unde n'ar trebui să fie suferiți nici să se apropie!

Așa se mai spune, că aceeași vestită familie Lupescu e care a adus în țară toate fireturile de multe-multe milioane, cari strălucesc pe uniforme noi ale ofițerilor din toate armele și din toată țara!.. — Apoi se spune că la noul Palat Regal, lucrurile de împodobire din lăuntru, cari sunt cele mai greu de cercetat că ce cheltueli s'a cerut pentru ele, — le are în întreprindere — familia Lupescu.

Și dela hainele aurite ofițerești și dela aurirea palatului regal, rămâne de două ori pe atâta aur la familia scârboasă Lupească...

Și altele și altele.

Acestea toate adunate pe rând, una câte una, în auzul și știința Românilor buni, au adunat în același timp și o tot mai strigătoare nemulțumire...

Despre toate acestea, — și de multe altele! — vorbesc prin București și se scârbesc și copiii, dar rîd mulțumiți și fericiți jidani, că ce bine au ajuns în această țară, în cercurile hotărîtoare de soarta și norocul ei!..

Impotriva acestor stări și

zvonuri (cu temei) s'a ridicat Forțu cu scrisul și cu graiul. El bagă de vină în întâia linie guvernelor, ministrilor, pentru astfel de lucruri slabe, căci, zice, ei, ministrii, le știu și — nu iau de gât pe netrebnicii îmbulziți până unde nu le e locul!

El, Forțu, a scris și a spus cu graiul în fața adunărilor în cari a vorbi, și alte lucruri, aproape de necrezut: Că din banii țării s'au luat sume mari în anii din urmă, despre cari Ministrii acelor vremi, nu au documente la cheltueli, ci e scris numai că s'au dat „dlui C.”, unui domn pe care n'au voie a-l spune și descoperi, dar căruia nici a nu-i da, n'au putut. Iaca într'adevăr câteva ziceri din ce a scris și a spus d. Forțu, ziceri pe cari Procurorul le-a luat în Scrisoarea sa de acuzare (de învinuire), și prin cari, spune d-sa, a fost vătămat nu guvernul țării numai, ci însuși M. Sa Regele! D. Forțu numește „hoți” pe ministrii, cari lasă, cu știre, să se ducă din averea țării părți destul de însemnate în mâni cari nu erau îndreptățite a-l lua. Și bagă vină Regelui că numește pe astfel de oameni ca Ministrii ai săi. Și întrebă că de ce-i numește, când li știe așa?

„Nu cumva — zice d-sa — Regele are nevoie (trebuiță) de asemenea sfetnici? Nu cumva are și el dosare (hârtii) de dosit pe la Justiție și Finanțe?”

El vede că, prin ce se face, se pregătește — Mormântul României mari și frumoase. Căci, mă întreb: E adevărat, că atunci când Palatele Regale și fazanii regali înghit sute de milioane, — armata, vitele și caii ei mănâncă pe datorie?; că trupa mănâncă o mămăligă păcătoasă și o zeamă scârboasă, tot pe datorie?!; că ofițerul trăește cu ai lui pe datorie, și în același timp el (ofițerul) e obligat să plătească o uniformă (haină) scumpă și fără folos, în vreme ce îi lipsește muniția cea de folos, *pentru ca această uniformă să îmbogățească pe nu știu ce domn scârboș Lupescu?* (tatăl jidoavcei Lupeasca, — vestita!)... Și atunci, este adevărat că averile acestea făcute pe spinarea țării și pe a armatei, se întorc și-ajung averea... cui n'ai crede?!..

„Atunci, zice d. Forțu, e drept ce a spus d. Rist (Francezul chemat să purice socotelile statului nostru, ca sfetnic, și să ne arate cum să ieșim din năcaz), — care s'a întrebat Dar asta ce-i?, când a văzut într'un loc scris că: s'au dat 20 milioane dlui C., fără nici o dovadă, nici o chitanță; apoi

mai încolo: 100 de milioane alui C., și pe fața cealaltă 80 milioane, dlui C., — toate date fără nici o chitanță!

„Cine este acest domn C? Întrebă d. Forțu; aș vrea să cunosc și eu pe acest domn C... Politicianii au răspuns că ar fi cineva, — pe care noi nici nu cutezăm să-l numim., dar d. Forțu îl spune pe nume.

Pentru aceste vorbe, despre cari procurorul spune că sunt curate bărfeli, d-sa cere judecarea profesorului, ca unul ce, prin astfel de scrise și spuse, subsapă vaza pe care trebuie să o aibă în țară Regele țării, căci lasă pe cei ce nu pot cerceta lucrurile, să creadă atâtea rele, ca venind din vina Regelui.

D. Forțu spune că dânsul nu a iscodit dela sine nimic, cel mult că a strigat și strigă în fața țării, zvonurile grozave ce se trec dela om la om despre Rege și curtenii și sfetnicii săi, — ca prin asta, tocmai să atragă luarea aminte a celor chemați, a pune capăt acestor povești grozave și zdrobitoare de vază de inimi!

Și pentru-că acest lucru: curățirea cea mai sănătoasă acolo sus, o dorește din tot sufletul său fiecare Român bun, — multă lume, foarte bună, s'a ridicat când a fost arestat profesorul Forțu, și a strigat: Suntem cu el! Arestați-ne și pe noi cu el! Ori faceți curățire și rânduială și jos și sus, — ori ne ducem toți cu Forțu și pentru Forțu! Profesorii din toată țara, apoi societățile de funcționari, advocații, doctorii, toți au trimis telegrame de alipire la mișcarea și lupta lui Forțu contra Lupeștilor, căpuși scârboase vîrite acolo unde nu le e locui! E o luptă a Românilor pentru drepturile Românilor în casa lor și — la Curtea lor regală!

De aceea zeci de advocați s'au înștiințat să-l apere pe Forțu!

*

Sâmbăta trecută, când s'a auzit de noua lui arestare, lume nenumărată s'a adunat la Statuia lui Mihai Viteazul în fața Universității și a vorbit cerând liberarea lui. Apoi s'a format un uriaș convoi (rîu de oameni) având în frunte mulțime de preoți, profesori de Liceu și de Universitate, advocați, Doctori, funcționari și studenți, — și au demonstrat pe străzile Bucureștilor până la Palatul Justiției (la Tribunal), cerând liberarea lui Forțu!

Tribunalul n'a ascultat chemarea mulțimii, dar Camera de punere sub acuzare (stând din judecatori dela Curtea de Apel), a ascultat și — l'a lăsat pe

picior liber. Că de unde nu, poate se mai întâmpla și aceea, ca lumea să străbată la Văcărești să-l scoată cu puterea de acolo.

*

— Procesul când se va judeca, va face o vâlvă uriașă nu în țară, dar în toată Europa, ba în toată lumea! Căci d. Forțu a chemat să fie ascultată și jidanca Lupeasca cea vestită, și tatăl ei „scârbosul domn Lupescu“ cum îi zice, cel cu scripăturile de pe uniformele ofițerilor și cu împodobirea pe din lăuntru a palatului regal...

Dar pân' atunci poate se mai răsângădesc cei pe cari îi va atinge și scădea prea tare acest proces și vo' împăca cumva gura lumii...

De tot însă o vor împăca numai curățind ce e de curățit și pe acolo pe sus!...

Noi asta am dori-o. Căci lăsând lucrurile să meargă înainte, — se face *mare rău țării!* Se zgudue împrejurimile Tronului, se împuținează strălucirea la care el a fost ținut de vrednicii cari au stat în el. Iar asta ar fi prea dureros pentru neamul nostru iubitor de ordine, cinstitor credincios al celor sus puși ai săi, — dacă aceia se țin și ei, prin toate ale lor, sus, — și necoborâți în urciunile vieții de rând...

Semne

Se vestește, că Rusia a slobozit în apele Mării Negre, 2 noi submarine, lucrate în fabricile sale din Sevastopol.

Submarinele — vase de război, mergând nevăzute pe sub apă, pentru a împușca ori-ce vase, de război sau de negoș, pe neștiute, — au fost lucrate sub supraveghere de ingineri Germani...

Adecă mâna Germaniei lucrează la înarmări și acolo, în jurul nostru.

NOUTĂȚI

Ziua de 24 Ianuarie — aducătoare aminte de unirea Moldovei cu Muntenia, unire care a fost piatra unghiulară a zidirii mai departe a frumosului edificiu de azi România-mare, — a fost sărbată cu cinste și paradă militară, în toată țara. — Așa și la Orăștie, unde după slujba religioasă din biserica ortodoxă, a urmat în sala „Liceului“ prăznuirea, cu cântări și declamațiuni patriotice și cu vorbire sărbătorească despre acea unire și urmările ei fericite. Școlile noastre, conduse în chip luminat, și-au făcut și de data asta datoria.

*

Regele și Regina Yugoslaviei au sosit la Sinaia Sâmbăta trecută, fiind primiți cu cinste regală și găzduiți în frumosul palat dela Sinaia. Mercuri au plecat napoi spre țara lor. Se spune că vizita a fost numai familiară, au venit la neamuri, fără scop politic. Cine știe.

Iarna e tot mai grea. Ninsorea abia încetează o zi două și iară începe. Trenurile au greutăți mari. Multe linii sunt închise de tot. Firele telegrafului rupte în multe părți din țară. Așa-i cam peste toată țara. Dar așa și în cele mai multe țări din Europa.

*

Di Iuliu Maniu a plecat în străinătate. D-sa spune că pentru a se odihni, dar alții spun că pentru a nu fi în țară, ca să nu se creadă că lucrează ceva și face vre-o greutate mersului lucrurilor de azi.

Nainte de a pleca, d-sa a dat o lămurire prin ziarul „Patria“ din Cluj, că de ce s'a retras dela guvern. Unii spuneau că i-a fost groază de greutățile cu cari are guvernul să lupte și în țară și afară. D-sa răspunde hotărât:

Nu! Ci m'am retras, fiindcă am primit cărma țării cu înțelesul avut (cu Regele) că am mână liberă. Slujbașului care-i zic: du-te, se duce; celui ce-i zic: Vino, vine; celui ce-i spun: Stai, stă!

Ei, bine când am avut trebuință de această mână liberă față de unii slubași — nu mi s'a dat! Regele s'a pus între noi. — Așa nu mai puteam sta la locul pentru care răspunderea să o am eu, iar alții să se amestece și să facă cum vreau ei acolo...

Di Maniu lăpădând puterea, decât ca să îngăduie din dreptul legiuit al ministrului. — s'a depărtat mult sporit în vază în ochii tuturor.

*

Perechea regală bulgară a fost dăruită de D-zeu cu cel dintâi vâstar, o fetiță. Când Regele Borîș a luat de soție-regină pe fiica Regelui Italiei, Papa dela Roma și-a dat învoirea cu legământul, că — toți copiii noii perechi regale, să fie catolici. Nu-i păsa lui că tot statul e ortodox și familia Regală ortodoxă.

Regele Borîș, mirele, s'a învoit din parte-i, lăsând ca cei de acasă, conducătorii țării, să facă cum ei vor ști, când va fi a se hotărî!

Și cei de acasă au dus pe Regina în biserica lor și au cununat-o de nou după legea țării. Mai ales că ea e nepoată de a Regelui Muntenegrului, tot ortodox.

Iar acum, când avu cel dintâi botez, — prințisoara fu botezată de Metropolitul țării în legea ortodoxă. Papa a protestat dârz, dar la Sofia nu i s'a dat nici o luare aminte. De aceea supărare mare la scaunul papal pe Regele Bulgariei, care, spun acolo, și-a călcat cuvântu. — *Ba a ascultat de glasul poporului și țării sale!*, cum e cuminte să facă toți Regii, — zicem noi.

*

Cununie. D-șoara Mărioara Spuderca, fiica vrednicei familii de negustori Spuderca, de fel din Brașov, — și dl Locotenent Ioan I. Ienea, fiul dlui protopop unii Ienea, din Orăștie, și-au sărbăt Duminecă în 22 Ian. cununia religioasă în bis. gr.-cat de aici, l'a cununat dl Canonic dela Lugoj Dr. Marinescu, însoțit de 2 preoți ca diaconi. Lume multă și aleasă, a dorit fericțiilor miri tot norocul. Nași dna și dl Dr. Romul Dobo. Ne alăturăm cu dragă inimă la bogatele urări de fericire ce li-s'au adus.

*

Extensiunea Universitară din Cluj, invitată de Despărțământul „Astra“ din Orăștie, ne face plăce-

rea de-a ținea la Orăștie o Conferință. E conferința dlui Prof. univ. Florean Ștefănescu-Goangă, despre „Omul mare“ care va avea loc în ziua de Sâmbătă 4 Februarie a. c., orele 8^{1/2}, seara în sala festivă a liceului „A. Vlaicu“. — Intrarea liberă.

p. Comitetul „Astra“
ss. Aron Demian.

*

Dela Societatea Pensionarilor Oraștie. Publicațiune. Se aduce la cunoștința celor interesați, că Societatea pensionarilor publici din Orăștie, își va ținea adunarea generală în ziua de 29 Ianuarie 1933, la ora 9⁰⁰ înainte de masă în sala de ședință a primăriei. — În caz că la aceasta dată nu se va prezenta numărul membrilor necesar, adunarea generală se amână pe ziua de 5 Februarie 1933, la aceeași oră și în acelaș local. — Orăștie, la 20 Ianuarie 1933. — Președintele.

Chibritele — libere..

Se știe ce pățiram cu chibritele, date pe mâna ortăciei de câștiguri a lui Kreuger din Șvedia. Până chibritele le făcea statul nostru în fabricile sale, căpătăm 60 de bețișoare de chibrite pentru 1 Leu. Cum le luă Kreuger, ne scăzu numărul bețișoarelor la 45 în cutie și prețul îl urcă la 1⁵⁰, la 2 apoi la 3 Lei!

De aceea vezi azi pe uliți câte-un om cu țigara 'n mână, mergând un kilometru până întâlnește pe unul care fumează, de-și ia foc dela acela, Chibrit nu aprinde numai de nevoie, căci chibritele lui Kreuger sunt — de aur!.. Iar la sate înviiă iară cremenea!

Nu prea pricepeam noi ce-o fi asta? Leși însă peste câțiva ani la iveală, că arândatorul nostru era un om scăpătat, care se arunca așa după întreprinderi de acestea mari, — plătind ori-cât numai să ajungă la ele, — că doară doară dă de o baie de aur și diamant, care să-l scape de încurcăturile în care se vărâse, băgându-și capul în prea multe!..

Intr'o zi, mai acum un an, auzirăm numai, că Kreuger-ul nostru, stăpânul (și storcătorul) chibritelor noastre, își trase un gloat în cap... pentru-că acel cap l'a băgat în prea multe jocuri de noroc primejdioase. — De atunci — casa întreprinderilor lui e în dărîmare neincetată, se prăbușește stâlp după stâlp, părete după părete... Acuși va fi numai o grămadă de ruine. Nu mai are cap, nici conducere.

Ca urmare, statul de Miniștri dela București a dat imputernicire conducerii Casei Autonome a Monopolurilor, — să desfacă contractul ce-l avea (făcut în numele Statului) cu întreprinderea Kreuger...

Poate dă D-zeu să ajungem iară la chibrite mai ieftine și mai multe. Că prea ajunsesem de ris!..

— Redactorul nostru se află în București.

Cei ce doresc a-i scrie, ori vizita la foaie sau în alte treburi sau în procese ce ar avea la București, afle că adresa sa este:

Ion I. Moța, avocat,
BUCUREȘTI, 6,
Str. Izvor 43 bis.

A reapărut gazeta
„Pământul Strămoșesc“
în Iași, Str. Florilor, 26.

Arme pentru Ungaria.

Fiindcă s'a descoperit marile transport (marea cărauşie) de arme și muniții venite pe ascuns din Italia, prin Austria, pentru Ungaria, — lucrul a ajuns să fie desbătut și în parlamentul Franței. Mai mulți deputați au cerut ca guvernul Austriei, care a îngăduit trecerea munițiilor prin Austria, deși știa că acesta e lucru oprit de înțelegerea dintre state pe urma războiului, să fie blamat (certat și rușinat) ca neîmându-și cuvântul și obligământul, și că Austriei să nu i-se mai dea nici un fel de ajutor, cu împrumuturi și în alt fel, dacă nu va face nou legământ sărbătoresc, că nu mai îngăduie astfel de cărauşiri de materiale de război.

Ba d. Pierre Cot, Subsecretar de Stat la Ministerul de Externe al Franței, a declarat, că guvernul francez e gata a se alătura la ori-ce fel de măsuri, pe cari guvernele dela București, Belgrad și Praga (ale Micii Înțelegeri) le-ar lua față de aceste lucruri, cari le privesc pe ele de-adreptul (întrucât Ungaria împotriva lor, sau a uneia dintre ele, se înarmează).

Otto de Habsburg — la Berlin.

Se știe cine e Otto de Habsburg. E fiul fostului celui din urmă Împărat al Austriei și Rege al Ungariei, Carol al 4-lea, urcat în tron în vremea marelui război, după moartea lui Frantz Iosef. Moștenitorul la tronurile acestor țări e dânsul. Austria nu-l prea poartă, căci ea ca mâne și așa va fi alipită la Germania. Dar Ungaria, care nu vrea să rămână așa fără țară cap, îl voește pe Otto de Domnitor al ei. Fiindcă fostul Împărat și Rege Carol IV. a murit în curând după fuga sa din Austria și Ungaria după pierderea războiului, și cei vre-o 6 copii ai săi au rămas mici, Ungaria și-a ales un „Regent” (locșiiilor de Rege) pe Horthy, care conduce țara, cu gând de a aștepta pe Otto, fiul mai mare al fostului lor Rege, să ajungă majorean și copil, ca apoi să-i facă roșă a veni să se urce în Tronul tatălui său.

Azi Otto e mare. E înscris la Universitatea din Louvain. Și, se vede, că Ungaria și tutorii ei: Germania și Italia, îi pregătesc și aducerea doritului ei Rege.

La 19 Ian. se vestea din Berlin, că — după-ce a trecut prin Berlin Ministrul de externe al Ungariei, — cum am scris în numărul trecut, — acum a sosit la Berlin și Otto, moștenitorul de tron al Ungariei.

Pentru cel ce știe cefi în taina lucrurilor, e vădit că între mersul Ministrului maghiar la Berlin și venirea lui Otto, e o legătură!

Se pregătește aci ceva!

Și fiindcă Familia Habsburgilor a fost alungată din Tron prin pacea de după marile război, ca o vinovată de deslănțuirea aceluia cumplit război, — încercarea de a o pune napoi în Tron, e o faptă care va ridica împotrivirea statelor biruitoare. Îndosebi va ridica împotrivirea statelor din Mica Înțelegere: România, Yugoslavia și Cehoslovacia, cari au făcut legătură între ele anume pentru a nu lăsa să se refacă Austro-ungaria, cea care a ținut popoarele liberate acum din ea, în robie atât de îndelungată.

Umblarea cu Otto, spre a-l pune în capul Ungariei, cu binecuvântarea Berlinului, — e semn că la Berlin (și la Roma) se pregătesc

lucruri nedorite și primejdioase pentru pacea Europei. Otto e o bombă ce se pune, pentru a se trage de fitilul ei când le-o plăcea celor ce au pus-o, ca să iee foc și să facă mare explozie (spargere) în mijlocul Europei!

Cercetarea averilor.

S'a făcut de curând o lege, în temeiul căreia, ori-cine poate cere, ca averea celor ce au avut o slujbă de obște sau a fost parlamentar, — să poată fi cercetată de o instanță judecătorească anume încredințată cu asta, — căruia acela să-o arate, de unde are averea ce o are? Ca să se vadă dacă e câștigată pe cale cinstită sau prin atingere de averea statului, în vremea slujbei ce avea?

Fiecare slujbaş sau fost slujbaş e dator a sta la raport și a lămuri de unde are ce are? Dacă va fi aflat vinovat, va fi pedepsit, luându-i-se averea, — dar de va fi aflat nevinovat, apoi cel ce a făcut arătarea asupra lui, — o păfește, că va fi el pedepsit, ca unul ce a aruncat umbra și pată și hulă, asupra omului de omenie.

Curtea de Casație din București, împlinind cerințele Legii, și-a și numit Comisia sa de judecători, cari să facă cercetări, dacă îi vor sosi arătări (denunțuri) împotriva unor slujbași de stat sau foști slujbași, ori-cât de înalți ar fi ei.

Îndată ce s'a aflat, că Comisia a luat ființă, cineva a și trimis o cerere de acest fel Curții de Casație, cerând ca Comisia să iee sub aspră cercetare, averea dlor: Nicolae Iorga, Constanțin Argetoianu, Mihail Manoilescu, I. G. Duca și Grigore Iunian.

Cel ce a înaintat cererea iscălește I. Florescu. Dar se crede că acesta nu e numele adevărat al celui cu arătarea, ci el se ascunde sub acesta.

Tofuși Curtea va încerca o cercetare. Lumea privește curioasă că — ce va ieși și din asta?

Politica — tâlhăriei.

În războiul ce trecu, popoarele intrară conduse de un gând îndreptățit: aveau frați sub stăpâniri streine și, ascultând chemările acelor, au plecat să-i elibereze. Italia avea Italieni sub stăpânire austriacă, România avea Români între hotarele Ungariei, Austriei și Rusiei, Francezii aveau Francezi în Alsacia-Lorena, Rusia avea slavi pe cari îi dorea liberi, în Austria și în Ungaria (Slovaci, Cehii, Croații, Slovenii).

Și, duse de gândul facerii de bine fraților lor, lumea înțelegea aceste porniri războinice. Ele aveau o îndreptățire, o simțire la temeiul lor. Hotarele noi ale statelor, s'au croit după întinderea neamurilor, și așa se văzură noi state naționale. Polonia desgropată între hotarele ei naționale de nainte cu sute de ani; Cehoslovacia cuprinzând neamurile: Boem și Slovac; Yugoslavia, cuprinzând pe Sârbi, Croați și Sloveni; România-mare, cuprinzând pe frații săi din fosta Ungarie, din Austria și din Rusia; Franța mărită cu Alsacia-Lorena.

Pricepi aci de ce s'au ridicat popoarele și s'au luptat.

Dar acum se simt mereu și se vorbește de noi pregătiri de război! Se pregătesc Ungurii, Italienii și Germanii.

Te uști în jur, la fața țărilor și popoarelor, așezate pe vetre, pe fundamente, așa de înfinse, cât de înfins e neamul lor, — cu mici amestecături pe ici, pe colo, mai ales pe la hotare, cari nu se pot încungiura.

Și te întrebi: Bine, dar în numele cărui gând înalt, în numele cărei dreptăți, vreau aceste popoare un nou război? Pe unde are Italia Italieni în grămezi mari, întregi capuri de țară cari gem sub domnie streină? Nu-s nicăiri! Unde are Ungaria hotare locuite mai mult de Unguri decât de alte neamuri, cari se cer alipite la Ungaria? Nicăiri! Căci orașele de pe la hotarele Ardealului nu-s ele țara, ci-s numai adunături de Ungurii îngrămădiți în ele de stăpânirea fosta maghiară o mie de ani, dar în jur de ele e mare de Români! (Vezi Aradul, Clujul, Timișoara, Oradea, ori-care!) — Sau unde au Germanii hotare locuite în majoritate de Germani, cari nu s'ar ținea de ei? Nu au.

Atunci ce război pregătesc aceste țări?

Războiul tâlhăriei!

Iar fiindcă război de tâlhărie pregătesc, — ca să răpească, să jure din hotarele și bunurile pe cari le au, pe drept, popoarele vecine, — aceste popoare se vor și apăra de ei ca de tâlhari! Și soarta lor cea a tâlharilor va fi.

Iată câteva știri despre această pregătire tâlhărească:

Nainte cu vre-o câteva luni de zile, întâiul ministru ungar, Gömbös, s'a dus la Roma, așa fără zgomot, pe furiș, i-ar fi plăcut bine dacă nici nu l'ar fi văzut nimenea că merge, — și a pachetat el acolo ce-a pachetat cu Mussolini... Desigur numai planuri de zidit biserici n'au făcut... Lumii i-a spus d. Gömbös, că a fost în ceva treburi personale, și ceva economice, dar politice nu.

S P R E Ș T I R E

Acesta e cel din urmă număr, ce se mai trimite acelor abonați, cari n'au trimis banii de renoire pe anul de față.

Cei cari aflați pe adresă o cruce roșie, sunt acei cărora foaia viitoare nu li-se va mai trimite, nesosind dela ei bani pe anul de față. Unii (chiar mulți) mai au și ceva restanță pe anul trecut, — câte 20—25 de Lei.

Cari doresc a primi foile și mai departe regulat, binevoiască a trimite înaintă banii pe cât voesc din anul de față. Căci fără de aceasta, —

rugăm pe toți să aște, că:

NU P U T E M

trimite foile pe așteptare nimănui. Nu că nu am vrea, dar nu putem! Căci nici nouă nu ne dă azi nimenea nimic pe credit. Altădată primeam hârtia și o plăteam peste jumătate de an, acum numai pe bani gata ni se dă. Cerneala așa, tipografia plătită după fiecare număr, credit la bancă nu e.

Iaca de ce: nu putem. Și iaca

Prin adăugarea de
Veritabil Franck
se drege,
se întărește,
se estinește

orice băutură
de cafea

Atenție la
Rășnița de Cafea
ca marca fabricii!

Nu mult după aceea se descoperiră trenuri peste trenuri de arme și muniții, ce veneau din Italia, prin Austria, pentru Ungaria!

Iar mai nou, acum la jumătatea lui Ianuarie se vesti, că desbateri foarte însemnate se încep la Berlin între o solie a Ungariei și între Germania... Iară în treburi — „economice”. — Dar la urmă se scapă să spună și aceea, că: desbaterile dela Berlin, vor întregi înțelegerile făcute la Roma între Italia și Ungaria când fu Gömbös acolo, în ce privește treburile externe (din afară, cu țările vecine) pentru revizuirea contractelor de pace azi în ființă!

Iacă dacă scopul acestor întâlniri „economice” a conducătorilor politici ai celor 3 țări: ascuțirea dinților spre vecini, pregătind un război de tâlhărie, căci război de omenie n'au pentru ce porni.

Iacă ce e bine să țină în vedere și bărbații noștri de stat, în conducerea politicii țării, — dar și noi toți! Să nu ne mâncăm așa unii pe alții între noi, ci să stăm cu ochii bine deschiși în jur de noi, — că ne pasc primejdi, cari nu e iertat să ne găsească cu inimile tulburate, învrăjbite, nepuțințioase. Peste toate să avem gândul țării și al neamului, căci acest gânduri se silesc răii de printre noi să le slăbească și întunece în noi! — Pentru că acelea întunecate fiind, lovitura ce ne-ar veni din afară, — să ne găsească slabi și ușor de răpus.

de ce: rugăm pe toți căți prețuesc aceste foi, să trimită plata pentru ele îndată pe cât timp pot, pe jumătate de an sau macar pe sfert de an, — dar să trimită, căci altfel oprim mersul lor la toți căți nu trimit.

PREȚUL: 120 Lei pe an, 60 Lei pe 1/2 an, 30 Lei pe 3 luni — deci foarte mic, — la care nu e iertat să se mai și piardă prin dare pe așteptare (din care jumătate nu se mai plătește).